

Behandel suiker als een gewoon product

Hans Visser

Bij de discussie over de voorstellen van mevrouw Fischer-Boel, landbouwcommissaris van de Europese Unie, om de kosten van het Europese suikerbeleid te verlagen, worden door tegenstanders van afbouw van de bescherming van de suikersector argumenten aangedragen die je bij discussies over andere producten zelden hoort. Het is in het dagelijks leven vrij normaal om iets wat je goedkoper bij een ander kunt krijgen, niet zelf te maken. Ook suiker is een product dat we voor het grootste deel beter van elders kunnen laten komen.

Onze eigen productie is veel te duur. Natuurlijk gaan er banen verloren als de suikerproductie in de Europese Unie daalt. De arbeid en het kapitaal die daardoor vrijkomen kunnen beter in andere bedrijfstakken ingezet worden.

In zijn artikel komt agrarisch journalist Marc van der Sterren behalve met het werkgelegenheidsargument nog met andere argumenten aanzetten. Zo zouden niet de kleine boeren in arme landen profiteren van een afbouw van de gesubsidieerde export in de EU, maar de grote Braziliaanse boeren. Dat is natuurlijk heel vreselijk, maar we importeren in de eerste plaats omdat dat voordeliger voor ons is dan zelf produceren.

Bovendien, volgens berekeningen van Oxfam kostte in 2002 de gesubsidieerde export, lees dumping, van EU-suiker Brazilië 494 miljoen dollar aan gederfde exportopbrengsten. Bij de huidige economische stagnatie in Brazilië zou president Lula da Silva een opbloeiende suikerexport heel goed kunnen gebruiken. Wie zou Lula een succesje misgunnen? Overigens is het nog de vraag of het alleen de grote producentenlanden zijn die winnen. In het jaar 2001 bijvoorbeeld exporteerde de EU 770.000 ton witte suiker naar Algerije en 150.000 ton naar Nigeria. Die markten kunnen door landen als Malawi, Zambia of Mozambique bediend worden. Daar zullen de kleine boeren ook op de binnenlandse markt profiteren van betere prijzen door het verdwijnen van gesubsidieerde EU-export.

Een ander argument van Van der Sterren is dat het grote publiek nu profiteert van lage prijzen in de winkels, wat het zelf niet beseft. Lage prijzen? De invoerrechten waarmee we de buitenlandse suiker buiten de deur houden, komen neer op 324 procent. Dat is iets anders dan goedkoop houden. Dat grote publiek betaalt dubbel: eerst voor de hoge productiekosten van de suiker die het zelf consumeert, en dan nog eens voor de exportsubsidie waarmee de overschotten op de wereldmarkt worden afgezet.

De heer Van der Sterren betoogt vervolgens dat de wereldmarktprijzen bij het verdwijnen van de EU-exportsubsidies niet zullen stijgen, maar zelfs nog dalen, zodat producenten buiten Europa er weinig mee opschieten. Welk mechanisme daarvoor zorgt, ontgaat mij. Als ge-

subsidieerd aanbod de prijs doet dalen, moet verdwijnen van gesubsidieerd aanbod de prijs doen stijgen. Misschien zie ik iets over het hoofd. Wel juist is de bezorgdheid voor de gevolgen van wijziging van het EU-suikerbeleid voor de landen die nu vrije toegang tot de Europese suikermarkt hebben. Zij verdienen steun bij omschakeling, en de EU is daartoe ook bereid. Het zou echter volstrekt zot zijn een situatie te handhaven waarin suiker van een dure producent als Jamaica hier wordt geïmporteerd en vervolgens met EU-subsidie op de wereldmarkt wordt afgezet.

Meer in het algemeen kan worden gesteld dat het EU-landbouwbeleid absurde trekken vertoont, en de absurditeit is bij het suikerbeleid het grootst. Het economische beleid in de EU is volgens de verschillende verdragen gebaseerd op het beginsel van een open-markteconomie met vrije mededinging, wat niet hetzelfde is als neoliberalisme. Het EU-landbouwbeleid is daar lijnrecht in tegenspraak mee. Het suikerbeleid is puur stalinistisch, compleet met vastgestelde prijzen en quota per producent. Het is hoog tijd

Landbouwbeleid vertoont absurde trekken

dat het suikerbeleid geliberaliseerd wordt, en als dat niet uit innerlijke overtuiging gebeurt, dan maar omdat de kosten te hoog worden en politiek niet langer acceptabel zijn of omdat de WTO klachten van Brazilië, Thailand en Australië over dumping gehonoreerd heeft.

Als de productie van een goed, zoals in het geval van suiker, losgekoppeld is van marktprocessen, wordt ze een speelbal van belangengroepen. Prijs- en productiebeslissingen moeten dan dienen om binnenlandse producenten een comfortabel bestaan te geven, ontwikkelingshulp te bedrijven, het agrarische grootkapitaal in andere landen tegen te werken en, o ja, die zijn er ook nog, afnemers een redelijke prijs te bieden.

Dat kan niet allemaal tegelijk, en zeker niet zonder hoge kosten en allerlei ongewenste bijverschijnselen. Productie vindt plaats om de behoeften van de consument te vervullen en daartoe dienen productiebeslissingen in de agrarische sector net zoals in de industrie en de dienstensectoren op kosten gebaseerd te zijn, inclusief milieukosten, met inachtneming van ILO-overeenkomsten over arbeidsomstandigheden. Voor andere doeleinden moet je andere instrumenten inzetten.

Hans Visser is hoogleraar economie aan de Vrije Universiteit.